

СЕМБРАТОВИЧ Роман-Іван (псевд. і крипт.: Висовський Р., Учасник, Р. В., Severus, Galizischer Slave, R. S.; 06. 07. 1875, с. Монастирець, нині Польща — 08. 01. 1906, Відень) — публіцист, видавець, журналіст, громадсько-політичний діяч. Народився в родині пароха. Навчався в Самбірській класичній гімназії (нині Львівська обл.) із польською мовою навчання, де входив до гуртка молодих гімназистів, особливо наполегливо вивчав німецьку мову. Закінчив українську гімназію в Перемишлі (нині Польща, 1893), студіював право у Віденському університеті. Ще гімназистом заснував разом із друзями читальню «Просвіти» у Яворові (нині Львівська обл.), на вакаціях готував до вступу в гімназію хлопчиків зі свого села, ставлячи перед собою мету поповнити ряди української інтелігенції. Серед його друзів і однодумців тих років був **П. Карманський**. У студентські роки брав активну участь у діяльності академічного товариства «Січ», до 30-річчя якого разом із **М. Кордубою** і **С. Яричевським** випустив 1898 однойменний альманах, де були опубліковані його прозові твори. У тому ж році був представником цього товариства на студентському з'їзді у Києві, брав участь у святкуванні 100-літнього ювілею української літератури у Львові. Співпрацював із віденським робітничим товариством радикального напрямку «Родина», виступав із популярними лекціями. Підтримував кандидатуру **І. Франка**, з яким листувався від 1892, на виборах до австрійського парламенту 1898. Його дописи про історію та культуру України друкували в австрійській, німецькій, данській та швейцарській періодиці: «Volksstimme» (Відень), «Berliner Tageblatt» (Берлін), «Politiken» (Копенгаген), «Le Courrier Européen» (Женева). Був співробітником часопису «Neues Wiener

Journal» та власним кореспондентом «Frankfurter Zeitung». Резонансною була його стаття у двотижневику «Die Wage» (Відень) про махінації польської адміністрації. Громадсько-політична діяльність С. призвела до непорозуміння із батьком, який відмовив сину в матеріальній допомозі, тож заробляти на життя став приватними лекціями. 1901 разом з **А. Скаргою** започаткував інформаційне бюро для публікації спеціалізованого періодичного видання «Moderne Revue» з українською проблематикою, яке не вдалося реалізувати через фінансові причини. Взявши позику, заснував німецькомовний журнал «X-Strahlen» (Відень, 1901; вийшло 14 чисел), у видання якого вкладав усі свої гонорари за статті, які друкував у різних виданнях. Видавав (разом із **В. Яворським** й **А. Косом**) та був відповідальним редактором часопису «Ruthenische Revue» (Відень, 1903—05). Завдяки цьому виданню С. 1904 розповсюдив анкету «Заборона української мови в Росії» серед визначних європейських діячів політики, науки і культури. Відповіді на неї було видано окремою книжечкою «Das Urteil der europäischen Kulturwelt über des Ukas von 1876 (Durch welche die ukrainische Literatur im russischen Reiche verboten wurde)» (Вієн, 1905). Анкета викликала значний резонанс у політичних колах. Вийшли у світ брошури його авторства «Polonia irredenta» (1903) та «Das Zarentum im Kampfe mit der Zivilisation» (1905; обидві — Франкфурт-на-Майні). Видавничу, просвітницьку й політичну діяльність С. високо цінував **М. Коцюбинський** (вони особисто познайомилися 1898 у Чернігові й від 1903 підтримували активне листування). Одним з його останніх досягнень було заснування разом із політичними діячами **Л. Бруннуером**, **Ф. Кронаветтером** та **Т.-Г. Масариком** об'єднання «Nationale Autonomie», метою якого була перебудова Австро-Угорщини на ґрунті національної автономії. Однак С. вже не судилося взяти участь у діяльності цієї інституції, помер через невиліковну форму туберкульозу.

Рекомендована література

1. Roman Sembratowycz [Некролог] // Ruthenische Revue. 1905. № 23/24;
2. Коцюбинський М. Згадки про Романа Сембратовича // Коцюбинський М. Зібрання творів: У 7 т. Т. 4. К., 1975;
3. Федасюк Н. Р. Роман Сембратович — журналіст і редактор // Укр. періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомлення 2-ї Всеукр. наук.-теор. конф. 21—22 груд. 1994 р. Л.; Ж., 1994;
4. Федасюк Н., Шаповал Ю. Сембратович Роман // Укр. журналістика в іменах. Вип. 3. Л., 1996;

5. Горак Я. Листи до Івана Франка та стаття про нього
Романа Сембратовича // Укр. літературознавство.

2019. Вип. 84.

Н. М. Кулеша

Бібліографічний опис:

Сембратович Роман-Іван / Н. М. Кулеша // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891574>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).